

על היחיד, שנאמר, "לא תוכל לזבח את הפסח באחד" (דברים ט"ז ה'), ומאחר שאינו קרב על היחיד אינו עושה תמורה.^א

וכמו כן לא אמר, שהזבח שיש בו שלוש חומרות הוא פסח שני שקרב על היחיד, כי דעתו שפסח שני אינו דוחה את הטומאה, ואם כן, אין בו את החומרות האמורות לעיל.^ב

הקרבת פסח שני בשבת או בטומאה

כבר נתבאר, שפסח ראשון קרב אפילו בשבת, ואם רוב ישראל טמאים, הוא קרב אפילו בטומאה.

ולעניין פסח שני, הכל מודים בו, שגם הוא קרב בשבת כמו פסח ראשון.

אבל נחלקו חכמים אם פסח שני קרב גם בטומאה או לא.

לדעת חכמים – אם נטמאו רוב אלו שנדחו לפסח שני, אינם מקריבים אותו בטומאה, שהרי אפילו מפסח ראשון נדחו מחמת טומאתם, ואם כן מה מועילה דחייתם אם עתה יעשו בטומאה, אלא הטמאים שנדחו לפסח שני, אינם עושים אותו אלא בטהרה.

ולדעת רבי יהודה – אם נטמאו רוב אלו שנדחו לפסח שני, מקריבים פסח שני בטומאה, שכן כשאמרה תורה שידחו מפסח ראשון מחמת טומאתם לא רצתה לבטלם לגמרי מפסח, אלא לתת להם הזדמנות לעשות בטהרה, אבל אם עדיין טמאים הם, ואינם יכולים לעשות בטהרה, יעשו בטומאה, שנאמר בו, "כָּכֹל חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ"

^א תימה לי, לוקמה בפסח ראשון, ונימא דהכי קאמר, חומר בזבח שיש זבח אחד דשייך ביה כל הני מילי דקא חשיב, דנהיג ביחיד כבצבור, ודוחה שבת וטומאה, ועושה תמורה אם לא קרב בזמנו, דהוה ליה מותר פסח, וממירין בו, אפילו למאן דאמר דאין שוחטין הפסח על היחיד, אם משכו בעליו את ידיהם, ולא נשאר עליו אלא אחד, עושה תמורה, כדאמרין בפרק מי שהיה טמא, דפסח בשאר ימות השנה עושה תמורה, מה שאין כן בשום תמורה. חומר בתמורה, שכן חלה על בעל מום קבוע, ואינו יוצא לחולין ליגזו וליעבד, מה שאין כן בזבח פסח שאמרנו. ויש לומר דמותר פסח נמי חל על בעל מום קבוע, דאם הפריש פסח והומם, ועבר עליו הפסח, הוי מותר פסח, ואין יוצא לחולין ליגזו וליעבד, כיון דקדם הקדישו דפסח למומו. [תוס'].

^ב הא דלא אוקמה בזבח שלמים, דנהגין בצבור כביחיד, דאיכא שלמי צבור, ואיכא שלמים דדחו שבת וטומאה, כגון כבשי עצרת, ואיכא שלמים דעושין תמורה, כגון שלמי יחיד. יש לומר, כיון דלא שוו להדדי, דשלמי צבור ליום ולילה, ולפנים מן הקלעים לזכרי כהונה, וקדשי קדשים, ושלמי יחיד, לשני ימים ולילה אחד, ובכל העיר לכל אדם, וקדשים קלים הן, לא הוה כיוול לחו תנא למיקרינהו זבח סתמא. ובעולה או בחטאת לא אוקמיה, שבאין בצבור כביחיד, ויש מהן מן העולות והחטאות שדוחין שבת וטומאה, ויש מהן עושין תמורה. יש לומר, כיון שאין כל אלו הדרכים נוהגין בכל העולות, לא הוה קרי ליה תנא זבח סתם. [תוס'].